

Nr 154.

Av herr **Ahlsten m. fl.**, *angående utredning om sammanförande av valen till riksdagens andra kammare och valen till landstingen till en gemensam valdag.*

Allmänna politiska kommunala val förrättas numera vart fjärde år på så sätt, att de ordinarie andrakammarvalen alternera med landstingsmannavalen och de primärkommunala valen med två års mellanrum. Samtidigt med landstingsvalen förrättas således också kommunalfullmäktigeval. Tidigare har inte kommunalfullmäktige förekommit i alla landets kommuner, men från och med den nya kommunreformens genomförande har denna kommunala representationsform blivit allmän i landet. Samtidigt ha också kyrkofullmäktigeval blivit allt mera vanliga.

De kommunala valen till landsting och fullmäktige ha på sistone av olika anledningar blivit allt mer rikspolitiskt betonade och utgöra ur den synpunkten en påtaglig barometer över folkopinionens svängningar. Det kan dock ifrågasättas, om det i vårt lilla land med en folkrepresentation, som är så fast demokratiskt förankrad hos folket, är nödvändigt med en sådan opinionsyttring vart annat år. Man kan därför ställa sig den frågan, om inte de kommunalpolitiska förhållandena skulle gagnas av att valen till fullmäktige finge verkställas utan samröre med det mera rikspolitiskt betonade landstingsvalet. Om kommunal- och stadsfullmäktigevalen finge förrättas skilda från landstingsvalen, skulle kyrkofullmäktigevalen i många fall kunna förrättas samtidigt med val av fullmäktige i kommunerna.

En praktisk lösning av dessa problem skulle innebära, att valen till riksdagens andra kammare och landstingen förrättades samtidigt vart fjärde år, och att valen till stadsfullmäktige, kommunalfullmäktige, kyrkofullmäktige och municipalfullmäktige förrättades vart fjärde år, första gången två år efter riksdags- och landstingsvalet. Det kan givetvis också tänkas andra tidsintervaller och andra kombinationer av de olika valen, varför hela denna fråga bör bli föremål för utredning. Huruvida städer utanför landsting i så fall skulle förrätta sina kommunala val samtidigt med riksdagsvalet bör ävenledes bli föremål för övervägande.

Förslag om en reform av här angiven art framfördes redan vid 1935 års riksdag i de likalydande motionerna I: 222 och II: 396. Konstitutionsutskottet avstyrkte motionerna (utlåtande nr 7), och riksdagen följde utskottet. Som skäl för sitt avstyrkande framhöll utskottet, att i viss omfattning andra synpunkter gjorde sig gällande vid landstingsmannavalen än vid andrakammarvalen, och att denna olikhet med sannolikhet skulle försvinna, om de båda

slagen av val sammanfördes till en gemensam valförrättning. Vidare kunde en viss tillfällig folkstämning göra sig gällande och trycka sin prägel på ett val, vilket kunde vara mindre lyckligt redan då det gällde ett enda val. Förslaget realiserande skulle vidare medföra den olägenheten, att den förskjutning inom väljarkåren, som under loppet av fyra år kunde inträffa, icke utan en upplösning av andra kammaren med säkerhet kunde konstateras under hela denna tid. Det vore enligt utskottets mening också av värde, att urväljarna till riksdagen icke alltför sällan sattes i tillfälle att delta i val av rikspolitisk betydelse. Ett sammanförande av landstingsmannavalen med andrakammarvalen skulle dessutom kunna leda till att första kammarens konstitutionella ställning undergrävdes.

Förslaget återkom genom motioner vid 1937 och 1940 års riksdagar. Vid båda tillfällena avstyrkte konstitutionsutskottet med hänvisning till i huvudsak samma motiveringar som det anfört år 1935. Riksdagen beslöt såväl år 1937 som 1940 i enlighet med konstitutionsutskottet.

Såsom inledningsvis framhållits torde emellertid utvecklingen ha beivrat och understrukit riktigheten av de redan år 1935 framförda förslagen. Landstingsmannavalen äga numera rikspolitisk karaktär. Landstingsvalrörelserna skilja sig föga från de vilka föregå andrakammarvalen. Vid sådant förhållande och under förutsättning, att man önskar frilägga i så hög grad som möjligt de rent kommunala valen från det mera rikspolitiska inflytande, som deras förrättande samtidigt med landstingsmannavalen nu medför, är det en rationell åtgärd att sammanföra andrakammarvalen och landstingsmannavalen och låta de rent kommunala valen ske för sig. Den utredning, som lösningen av denna fråga kräver, torde med fördel kunna ske genom 1950 års folkomröstnings- och valsättssakkunniga. Med hänvisning till vad här anförts hemställes därför.

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning genom 1950 års folkomröstnings- och valsättssakkunniga rörande sättet för ett sammanförande av valen till riksdagens andra kammare och valen till landstingen till en gemensam valdag.

Stockholm den 24 januari 1951.

Johan Ahlsten.

Manne Ståhl.

Sven Gustafson
i Göteborg.

Nils Persson
i Svensköp.

Filip Kristensson
i Osby.

Birger Utbult.

Rudolf Boman
i Kieryd.

And. Stjärne.

A. Widén.

Sven Antby.

K. Gust. Wirtén.

Per Svensson
i Stenkyrka.